

Η αστική μετάλλαξη του ΣΥΡΙΖΑ ολοκληρώνεται

Του Θανάση Κούρκουλα

Στην ομιλία του νέου προέδρου του ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ στην Γενική Συνέλευση του ΣΕΒ, ο Στέφανος Κασσελάκης ισχυρίστηκε ότι ο ΣΥΡΙΖΑ «περνάει στο επόμενο στάδιο της ιστορικής του πορείας, εκείνο μιας σύγχρονης Αριστεράς που δεν δαιμονοποιεί τη λέξη “κεφάλαιο”, αλλά τη βλέπει ως ένα εργαλείο για ευημερία, για μείωση των τεράστιων ανισοτήτων μέσω μιας ισχυρής ανάπτυξης». Ο πρόεδρος του ΣΥΡΙΖΑ-Π.Σ. συμπλήρωσε ότι «η σύγχρονη Αριστερά αναγνωρίζει το οικονομικό περιβάλλον στο οποίο ζούμε. Η λέξη “κεφάλαιο” δεν είναι λέξη προς δαιμονοποίηση. Και η λέξη “εργασία” πρέπει -είπε- να είναι προτροπή για “συνεργασία”, για ένα νέο κοινωνικό συμβόλαιο στο οποίο οι εργαζόμενοι συμμετέχουν ενεργά στην ανάπτυξη της επιχείρησης».

Με τον πιο καθαρό τρόπο, η εκλογή Κασσελάκη συμπυκνώνει το τέλος του προηγούμενου κεφαλαίου της ιστορικής πορείας του ΣΥΡΙΖΑ: εκείνο της μετάλλαξής του από ρεφορμιστικό κόμμα της εργατικής τάξης και των λαϊκών στρωμάτων σε αστικό κόμμα του κέντρου, με κύρια απεύθυνση σε μικροαστικά στρώματα και στη λεγόμενη μεσαία τάξη, ενώ πολιτικά επιχειρεί να εμφανίζεται πλέον ως κόμμα του προοδευτικού κέντρου. Όπως και στην περίπτωση της παλαιότερης αστικής μετάλλαξης του ΠΑΣΟΚ, δεν πρόκειται μόνο για δεξιά μετατόπιση στις πολιτικές θέσεις και τον πολιτικό λόγο του αυτοδημιούργητου εφοπλιστή προέδρου, αλλά για κάτι μεγαλύτερο και βαθύτερο.

Το «οργανωτικό» είναι πολιτικό

Ένας πολύ σοβαρός παράγοντας που καθορίζει την φυσιογνωμία του «νέου ΣΥΡΙΖΑ» είναι ο ίδιος ο τρόπος λειτουργίας του. Οι βάσεις της μετάλλαξης του κόμματος είχαν ήδη μπει σε

προηγούμενες περιόδους, όταν ακόμα η απεύθυνση του ΣΥΡΙΖΑ ήταν κυρίως προς την εργατική τάξη και τα λαϊκά στρώματα. Ήδη αμέσως μετά την «αυτοδιάλυση των συνιστωσών» του 2012, στο πρώτο συνέδριο του 2013 αποφασίστηκε η εκλογή του προέδρου από το σώμα του συνεδρίου αντί για την εκλεγμένη Κεντρική Επιτροπή του κόμματος, κάτι που αναδείκνυε τον τότε πρόεδρο Τσίπρα σε ισότιμο «μονοπρόσωπο Όργανο» με την Κεντρική Επιτροπή, που επίσης εκλεγόταν από το συνέδριο. Υπήρχαν όμως ακόμα μέλη με -έστω μίνιμουμ- δικαιώματα και υποχρεώσεις και καθημερινή δυνατότητα συμμετοχής στην κομματική ζωή καθώς και στις παρεμβάσεις των τοπικών Οργανώσεων Μελών του κόμματος.

Η διαδικασία που άλλαξε ποιοτικά την έννοια του κομματικού μέλους του ΣΥΡΙΖΑ δεν ήταν όμως η τελευταία αλλά η προτελευταία εκλογή προέδρου, αυτή του Αλέξη Τσίπρα το 2022. Από τότε για την εγγραφή ενός νέου μέλους στον ΣΥΡΙΖΑ αρκούσε η αυτοπρόσωπη παρουσία του την ημέρα της εκλογής του αρχηγού από τον «λαό» με συνδρομή 2 ευρώ, ή ακόμα και η ηλεκτρονική αίτηση στην πλατφόρμα isyriza. Ουσιαστικά από τότε η έννοια του μέλους ταυτίστηκε με την έννοια του ψηφοφόρου-οπαδού του αρχηγού, μια σοσιαλδημοκρατική πατέντα που στην Ελλάδα είχε εισαχθεί για πρώτη φορά από το ΠΑΣΟΚ το 2004 με την εκλογή του προέδρου του Γ.Α. Παπανδρέου. Πρόκειται για την επισημοποίηση της μετατροπής του ΣΥΡΙΖΑ από κόμμα που ακόμα λειτουργούσαν στοιχειωδώς τα συλλογικά όργανα, κατώτερα, μέσα και ανώτερα, σε κόμμα αρχηγικό όπου ο πρόεδρος καθόριζε σε μεγάλο βαθμό την αρχή και το τέλος, την πλήρη φυσιογνωμία του κόμματος.

Η εργατική – λαϊκή βάση

Ακόμα και ως τότε όμως, ακόμα και διά της τεθλασμένης, αυτό που «διέσωζε» με κάποιον τρόπο τον ρεφορμιστικό χαρακτήρα του ΣΥΡΙΖΑ ήταν η εργατική/λαϊκή του βάση στην οποία κυρίως απευθυνόνταν και εκπροσωπούσε πολιτικά, με την μεγαλύτερή του εκλογική δύναμη να διατηρείται στις εργατολαϊκές λαϊκές περιοχές των μεγάλων πόλεων της χώρας. Η αλήθεια είναι ότι ακόμα και στις καλύτερες μέρες του αριστερού ρεφορμιστικού

ΣΥΡΙΖΑ, δεν υπήρχε οργανωμένη σχέση με τις εργατικές μάζες εντός των συνδικάτων ή των τοπικών οργανώσεων εργατικών-λαϊκών περιοχών, αντίστοιχη με εκείνη του ΠΑΣΟΚ της δεκαετίας του '70 και του '80. Παρ' όλα αυτά, διατηρούνταν μια σχέση μέσω της εκλογικής εκπροσώπησης της πρώην εργατικής βάσης του ΠΑΣΟΚ που ηγεμονικά έκφρασε κατά την περίοδο 2010-2015 ο πάλαι ποτέ αντιμνημονιακός ΣΥΡΙΖΑ. Στις τελευταίες βουλευτικές εκλογές όμως, αυτά τα λαϊκά «κάστρα» του ΣΥΡΙΖΑ κατέρρευσαν, με μεγάλο εκλογικό ποσοστό του ΣΥΡΙΖΑ να στρέφεται προς την αποχή ή την λαϊκή δεξιά, ένα άλλο προς το ΚΚΕ κι ένα μικρότερο προς το ΠΑΣΟΚ. Το αποτέλεσμα ήταν ακόμα και οι εργατογειτονιές της Αθήνας και του Πειραιά να βαφτούν «μπλε». Η τάση αυτή ενισχύθηκε στις πρόσφατες αυτοδιοικητικές εκλογές, όπου μεγαλύτερα περαιτέρω κέρδη από την λαϊκή φθορά του ΣΥΡΙΖΑ κατέγραψε το ΚΚΕ.

Φιλελεύθερο αστικό κόμμα του κέντρου

Συμπερασματικά, ο ΣΥΡΙΖΑ του Στέφανου Κασσελάκη αποτελεί πλέον αμετάκλητα φιλελεύθερο αστικό κόμμα του κέντρου. Κι αυτό όχι κυρίως με κριτήριο τις μετατοπίσεις στο πρόγραμμα, αλλά με κριτήριο το οριστικό τέλος σε μια σχέση μαζικής πολιτικής εκπροσώπησης στην κεντρική πολιτική σκηνή εργατολαϊκού κόσμου και κόσμου της ευρύτερης Αριστεράς με όρους που θα παρέπεμπαν -έστω αδύναμα, έμμεσα και στρεβλά- στο αριστερό παρελθόν και στις αριστερές παραδόσεις. Είναι η κατάρρευση των μαζικών σχέσεων εκπροσώπησης του ευρύτερου κόσμου της Αριστεράς και της εργατολαϊκής του βάσης ο βασικός λόγος που τον μετατρέπει σήμερα σε φιλελεύθερο κόμμα του αστικού κέντρου. Τώρα, ο Κασσελάκης, κατά τον ίδιο τρόπο που «επέλεξε τον λαό» που τον ανέδειξε αρχηγό, θα «επιλέξει» κι έναν άλλο λαό για τον ΣΥΡΙΖΑ. Ταυτόχρονα, αποτελεί ερωτηματικό τι ακριβώς θα πράξουν ιστορικά στελέχη της ευρω-αριστεράς όπως ο Νίκος Βούτσης το αμέσως επόμενο διάστημα, ο οποίος τις προάλλες έκφρασε την αγωνία «το κόμμα μας σταδιακά, γρήγορα ή λιγότερο γρήγορα να μην μεταλλαχθεί σε ένα κόμμα του κέντρου της δεξιάς σοσιαλδημοκρατίας, όπως έγινε στην Ιταλία και εδώ και 30

χρόνια δεν υπάρχει Αριστερά». Πρόκειται για ειλικρινείς αγωνίες ιστορικών στελεχών της ευρωκομμουνιστικής αριστεράς, που όμως δεν εκφράστηκαν όταν μπορούσαν να αποτελέσουν κάποιου τύπου φραγμό στην αστική μετάλλαξη του ΣΥΡΙΖΑ. Μετάλλαξη που επιταχύνθηκε κατά την περίοδο της κυβερνητικής θητείας του ΣΥΡΙΖΑ και τα αμέσως επόμενα χρόνια, όταν η παντοκρατορία του Αλέξη Τσίπρα επέβαλλε την μετατροπή του ΣΥΡΙΖΑ σε αρχηγικό κόμμα τύπου δεξιάς ευρωπαϊκής σοσιαλδημοκρατίας, για να πάρει τη σκυτάλη σήμερα ο Κασσελάκης ο οποίος έχει ως πρότυπο αστικούς πολιτικούς φορείς όπως το Δημοκρατικό Κόμμα του Μπάιντεν των ΗΠΑ.